

Upálení Jana Husa v prvotisku Richentalovy kroniky z roku 1483.

5/ Druhý život Jana Husa

5/12 „TYTO SEM KNIEŽKY NAPSAL...“ PUTOVÁNÍ DÍLA JANA HUSA Z 15. DO 21. STOLETÍ.

V různých rukopisech tzv. *Starých letopisů českých* se Husův příběh popisuje jako prolog pro husitskou revoluci, která vypukla v Čechách v roce 1420. Stejně o Husovi soudil historik Eneas Silvius Piccolomini (1405–1564), pozdější papež Pius II., ve své latinské práci *Historia Bohemica* (*Historie česká*), která byla přeložena do češtiny již v 15. století. V následujícím století byla dvakrát nově přeložena a vydána tiskem v letech 1510 a 1585.

Počátkem 16. století se nového pojetí Husova života chopil farář Jiří Heremita ze Stříbra, jehož spis *Život, to jest šlechtného obcování ctného svatého kněze, Mistra Jana Husi, kazatele českého* vyšel tiskem v Praze roku 1533.

Zcela nový význam získal Husův odkaz po roce 1519, kdy se k jeho učení přihlásil německý reformátor Martin Luther. V reformačně naladěných centrech začal být o Husovo dílo zájem a Luther sám některá vydání opatřil předmluvou. Hus a Wyclif byli Lutherovými myšlenkovými předchůdci, což se projevilo také v ikonografickém zobrazování. Wyclif byl ten, kdo vykřesával jiskru, Hus zapaloval svíci a Luther již nesl pochodně. V dobách reformace bylo také častým námětem zpodobnění Husa jako husy a Luthera jako labutě.

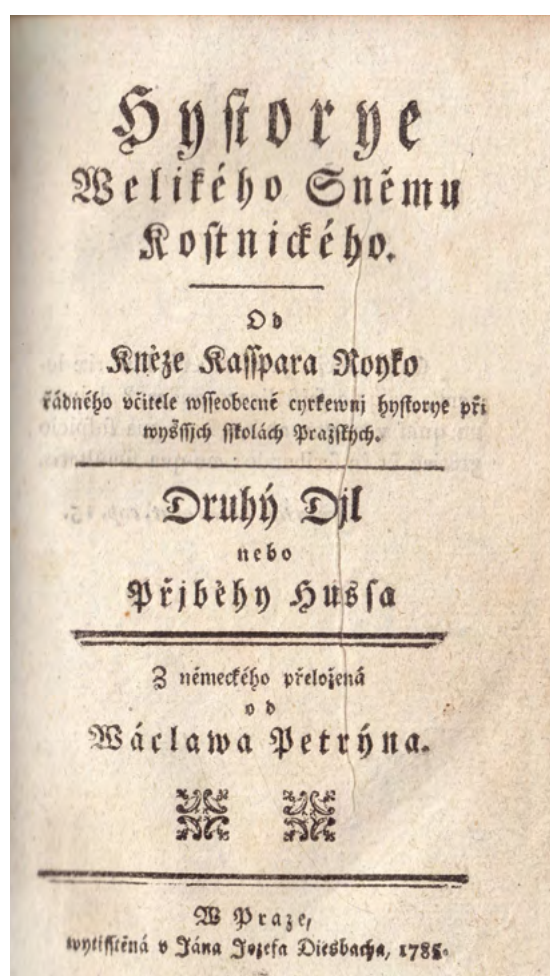
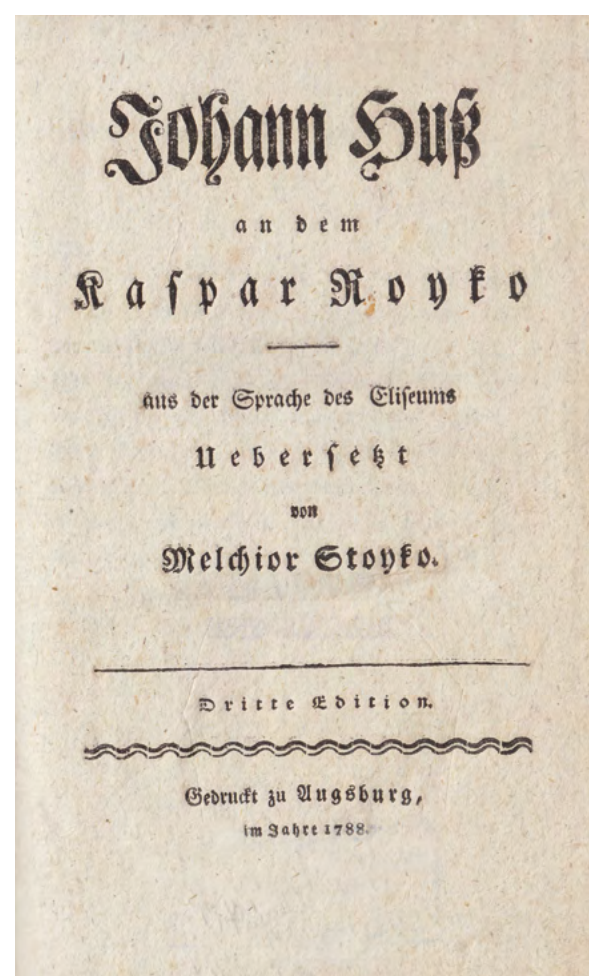
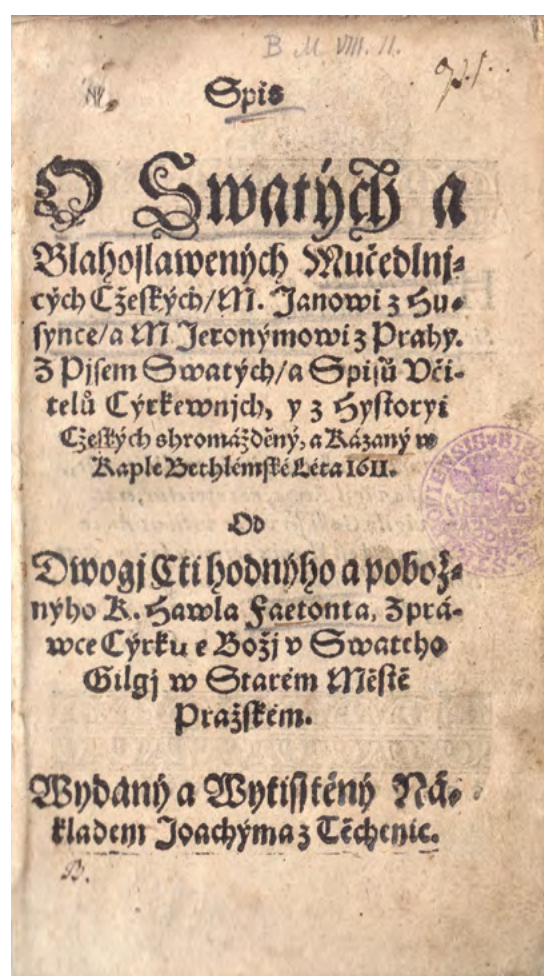
Ještě v době předbělohorské vzniklo několik literárních děl zobrazujících Husa a Jeronýma coby světce a mučedníky, jak je vidět v kázání z roku 1611 staroměstského faráře Havla Phaëtona Žalanského (1567–1621).

„Prorokoval také o tom J. Hus, že učení vyblazeno nebude, a to tvrdil, že se z popela těla jeho labuť zrodí, kterou jako hus upéci a upáliti moci nebudou. Anobř svým morděřům to v jistotě oznamoval, že po stu letech Bohu a jemu odpovídati budou. Pravdu toho prorocství skutek ukázal, takové množství statečných rytířů Bůh vzbudil, kterým nepřátele pravdy odolat nemohli.“ (Žalanský, *Spis o svatých a blahoslavených mučedlnících českých...*, 1611.)

Změna konfesijních poměrů po porážce stavovského povstání roku 1620 se samozřejmě projevila v přístupu k Husovu dílu a odkazu. Z Husa se stal odstrašující příklad kacíře a svůdce dříve pravověrného českého národa, za takového ho pokládal barokní historik a jezuita Bohuslav Balbín (1621–1688).

Cesta k poznávání Husova díla a odkazu se otevřela až po vyhlášení tzv. tolerančního patentu na sklonku 18. století. Připomeňme alespoň německy psané dílo *Magister Johannes Huss* církevního historika a teologa Kašpara Royka (1744–1819), který se zajímal nejen o Husa a kostnický koncil, ale především se snažil o nové historické zhodnocení následující husitské epochy v Čechách.

„Tento díl téměř veskrz historii Husa v sobě obsahuje. Já v něm nejen toliko to vypravuji, že Jan Hus od sněmu kostnického po přečtených žalobách co kacíř proklen, k smrti odsouzen a za živa spálen byl, ale má práce při vyhledávání pravdy ještě dále jde. Já přehledávám učení Husa z gruntu, tj. já ho samého mluvit nechám, neboť jen on sám s jistotou může pravý smysl učení svého vyložit.“ (Royko, *Historie velikého sněmu kostnického*, 1785, s. [10])

Titulní list Spisu o svatých mučedlnících českých... z roku 1611 od Havla Phaëtona Žalanského.

Roykovo pojednání o Janu Husovi ve vydání z roku 1788.

Druhý díl Roykovy českého překladu Historie velikého sněmu kostnického z roku 1785.